

Notat

Bilag 4. Introduktion til magtanvendelsesreglerne og de forskellige typer af magtanvendelse samt organisationsændringer

Dette bilag indeholder en kort introduktion til lovgivningen og væsentlige begreber, som er vigtige for forståelsen af de forskellige typer af magtanvendelse, som har fundet sted i 2022.

Introduktion til lovgivningen vedr. magtanvendelser

Nedenfor skitseres hjemlen for de forskellige typer af magtanvendelser. Magtanvendelser over for voksne med betydelig og varig nedsat psykisk funktionsevne sker efter servicelovens regler om magtanvendelse. Magtanvendelser over for børn og unge under 18 år sker efter voksenansvarsloven.

ServiceLOVEN

ServiceLOVENS regler om magtanvendelse bygger på det enkelte menneskes ret til selv at bestemme. I nogle situationer kan personalet være nødt til at gribe ind i retten til selv at bestemme af hensyn til borgerens omsorg, værdighed, tryghed eller af hensyn til andre borgere. Hvis der gennemføres et indgreb, som borgeren ikke giver eller kan give sit samtykke til, er der tale om magt. Alle former for brug af magt skal registreres og indberettes.

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten over for voksne med betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne står beskrevet i kapitel 24a i serviceloven og dækker bl.a. over fastholdelse (§ 124d), særlige døråbnere (§ 125), stofselere (§ 128), tryghedsskabende velfærdsteknologi (§§ 128a-128b), låsning og sikring af yderdøre og vinduer (§ 128c), optagelse i særlige botilbud uden samtykke (§ 129-129a) og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (§ 136a). Nogle af disse magtanvendelser er akutte, mens andre kræver en forhåndsgodkendelse.

LOV OM VOKSENANSVAR

Voksenansvarsloven har til formål at fastsætte rammer for bl.a. personalets adgang til, som led i varetagelsen af den daglige omsorg, at anvende magt og foretage andre indgreb i anbragte børn og unges selvbestemmelsesret og sikre de anbragte børn og unges retssikkerhed

29-11-2023

Sagsnummer I F2
2023 - 10746

Dokumentnummer i F2
3447124

Sagsnummer i eDoc
2023-0274723

Sagsbehandler
Miriam Nawaz
Clara Walsh Lund

i forbindelse hermed. Loven er begrænset til børn og unge, der er anbragt på et kommunalt, regionalt eller privat anbringelsessted.

Reglerne om magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten i lov om voksenansvar skal først og fremmest beskytte anbragte børn og unge mod overgreb og forebygge unødvendig magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten.

Magtanvendelse og andre indgreb i selvbestemmelsesretten står beskrevet i kapitel 3 §§ 7-17 i voksenansvarsloven og dækker bl.a. over. afværgehjælp (§ 8), fysiske magtanvendelser (§ 9) og undersøgelser af person og opholdsrum (§ 16).

Øvrige magtanvendelser

Der er under de enkelte afsnit om målgruppeområderne et delafsnit som hedder øvrige magtanvendelser. Øvrige magtanvendelser kan være magtanvendelser, der foretages efter reglerne om nødværge og nødret, der står beskrevet i straffelovens §§ 13 og 14. For udsatte børn og unge står det ligeledes beskrevet i folkeskolelovens §10, stk.3. jf. straffelovens bestemmelser. Derudover kan der være øvrige magtanvendelser, som ikke er hjemlet i nogen lovgivning, hverken serviceloven, lov om voksenansvar eller straffeloven. Disse magtanvendelser kategoriseres som 'ikke tilladte magtanvendelser' og kan fx være magtanvendelser, hvor en medarbejder ud fra et omsorgshensyn låser sig ind i borgerens bolig (læs nærmere beskrivelse under afsnit om socialpsykiatrien i bilag 3).

Forhåndsgodkendte magtanvendelser og akutte magtanvendelser

Der skelnes mellem forhåndsgodkendte magtanvendelser og akutte magtanvendelser.

Forhåndsgodkendte magtanvendelser

Der er nogle indgreb efter lovgivningen om magtanvendelse, som kommunalbestyrelsen, delegeret til sagsbehandlere i borgercentrene, skal træffe afgørelse om. Lederen af et tilbud skal derfor søge om forhåndsgodkendelse til at foretage indgrebet. Nogle af de magtanvendelser der kræver forhåndsgodkendelse, er bl.a. stofseler (SEL § 128), optagelse i særlige botilbud uden samtykke (SEL §§ 129 og 19a) og kortvarig fastholdelse i personlige hygiejnesituationer (SEL § 136a). Hvis der opnås en forhåndsgodkendelse til at foretage indgrebet, skal indgrebet stadig registreres som en magtanvendelse.

Akutte magtanvendelser

Ved akutte magtanvendelser findes der ikke en forudgående aftale om, at der kan anvendes magt i bestemte situationer over for en borger, dvs. det er en situation som opstår her og nu, og hvor personalet bliver nødt til at handle. Det kan fx være, at der er behov for at føre en udadreagerende borger væk fra en situation for at undgå, at det går ud over de øvrige borgere.

Organisationsændringer

Der sker en gang imellem organisationsændringer i Socialforvaltningen, som kan være med til at påvirke tallene for magtanvendelse. Sidste år flyttede nogle tilbud mellem centrene i Borgercenter Handicap, hvilket har påvirket tallene internt i Borgercenter Handicap. Man kan derfor ikke direkte sammenligne tallene for centrene fra 2021 til 2022, og det anbefales derfor at kigge på data for de enkelte tilbud.